

Kokkuvõtte teemal: Mesilashaiguste alane olukord Eestis. Mesilaste haiguste seirest, tarulangetise seireanalüüside kogumisest 2011.a. varakevadel

Aeg ja koht: Tallinna Mesinike Ühistu mesindusõppusel,

Tallinnas Ehitajate tee 5, 08.03.2011.a.

Lektor: Arvi Raie, Lektorileping PR-7-1.4-31

1. Euroopa Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja Nõukogule meemesilase tervise kohta. 06.12.2010.

Euroopa Liidu loomatervishoiustrateegia aastateks 2007–2013 („Haiguste ennetamine on parem kui ravi”¹) võeti vastu 2007. aastal ning sellele järgnes 2008. aastal tegevuskava,² mille erimeetmed olid jaotatud nelja samba alla:

- ELi meetmete prioriteetide kindlaksmääramine,
- tänapäevane ELi loomatervishoiu raamistik
- ennetamise ja kriisiks ettevalmistumise parandamine, ning
- teadus, uuendustegevus ja teadusuuringud.

Partnerlus ja sidusrühmadega suhtlemine on strateegia kaks kõige olulisemat põhimõtet. Samuti uuritakse muid kui seadusandlike algatusi, et edendada haiguste eest suurema vastutuse võtmist ja sellekohast teadlikkust tootjate seas.

Selle strateegia vaimus kutsusid ELi mesilaste tervise suhtes muret tundvad mesindusorganisatsioonid üles küsimusele tähelepanelikumalt keskenduma. 2008. aasta novembris võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni mesindussektori olukorra kohta. Selles kutsuti komisjoni üles võtma konkreetseid meetmeid ja tagama, et need meetmed oleks koordineeritud.

Komisjon on juba teinud mitu algatust, et tegeleda mesindussektori probleemidega, ning kavas on läbi viia veel mitu algatust.

Käesoleva teatise eesmärk on **selgitada** mesilaste tervishoiuga seotud **põhiküsimusi** ja **põhimeetmeid**, mida komisjon kavatseb nende küsimustega tegelemiseks võtta.

Tuleb saada andmed mesilaste suremuse suurenemise kohta nii ELis kui ka mujal.

Kindlaks teha mesilaste tervist mõjutavate mitmesuguste erinevate tegurite kohta bakterid, viirused, parasiidid jne, nende ravi, mõjud sissetungivatest liikidest ja keskkonnamuudatusest. Pestitsiidide kasutamisega põllumajanduses.

Tuleb uurida geneetiliselt muundatud organismide (GMO) ja mesilaste tervise vahelist seost.

Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) 2009. aasta projektis „Mesilaste suremus ja mesilaste jälgimine Euroopas”⁶ on väidetud, et mesilaste arvu vähenemise põhjustega on seotud mitmesugused tegurid. Nende hulgas on mesilaste haigused ja parasiidid, pestitsiidimürgistus, geneetiliselt muundatud kultuuride mõju ning toidu ja kliimatingimuste muutustega seotud stress.

http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/bees/index_en.htm

2. Mesilate registreerimine.

Kõigi mesilate registreerimise kohustus on tingitud vajadusest luua täielik mesilate andmekogu eesmärgiga tõhustada järelevalvet mesilastaudide tõrjel ja kaitsta mesilasi taimekaitsevahendite kasutamisest lähtuvate ohtude eest.

Ehitisi, kus oli märgitud loomaliik Mesilased -
725 (21.02.10)

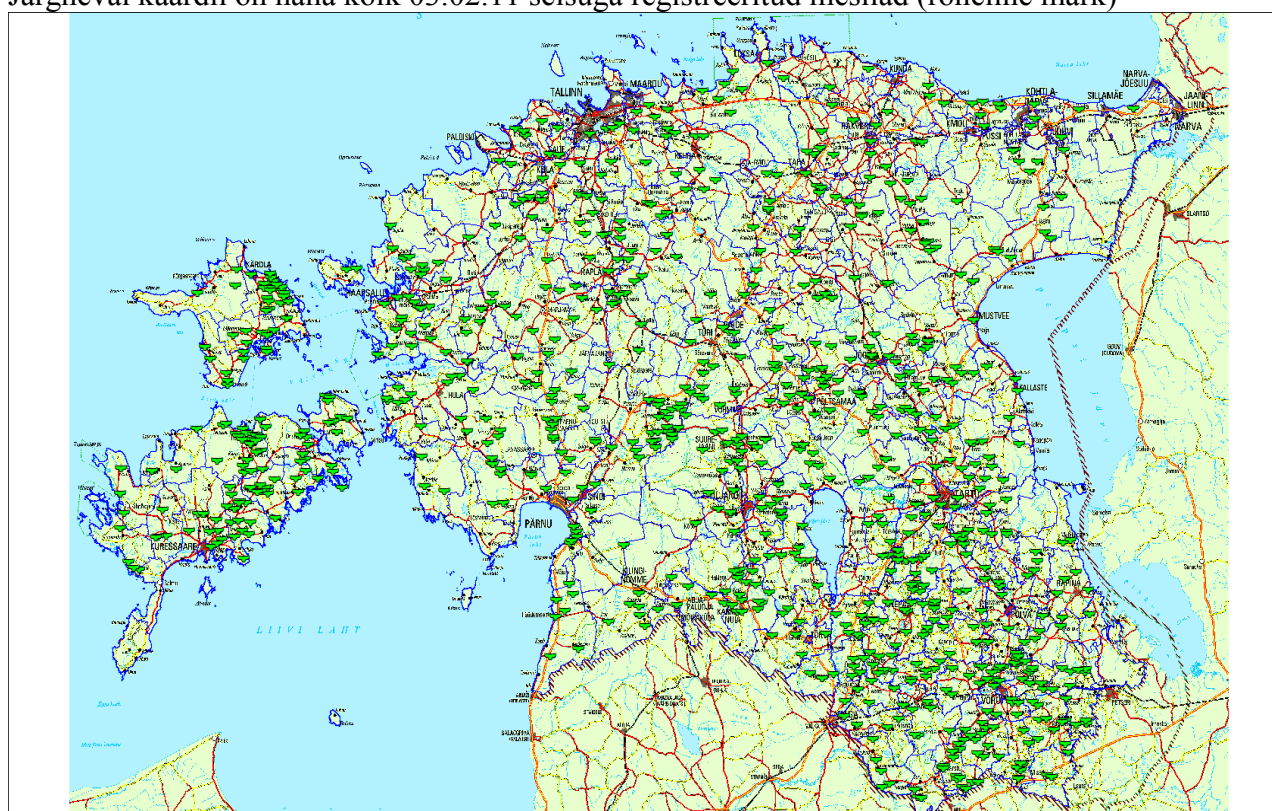
950 (4.01.11)

Ehitisi, kus on märgitud tootmissuunaks Mesilased ja mesindussaadused –
287 (21.02.10)

951 (14.01.11)

Mesilates teavitatud mesilasperede arv
11368 (03.02.2011)

Järgneval kaardil on näha kõik 03.02.11 seisuga registreeritud mesilad (roheline märk)

Mesilaste registreerimise eesmärgid:

1. Mesilashaiguste seireks ja ennetamiseks ning taudide ilmnemisel piirangute kehtestamiseks (eelkõige ameerika haudmemädaniku (AHM) kui teatamiskohustusliku taudi korral) ja piirangute tsoonis asuvate mesilate kontrollimiseks.
2. Taimekaitsetööde korral töödeldavatest aladest kuni 2 km raadiuses asuvate mesilate kohta teabe saamiseks, et neid mesinikke teavitada kavandatavatest taimekaitsetöödest vähemalt 48 tundi enne tööde algust.
3. Putuktolmlevate aia- ja põllukultuuride kasvatajatel, sealhulgas õuna-, marja- ja rapsikasvatajatel teabe saamiseks lähikonna mesilate kohta, et mesinikega kokkuleppel kasutada nende mesilasperesid kultuuride intensiivsemaks tolmeldamiseks, mis võimaldab tunduvalt suurendada kultuuride saagikust ja tõsta toodangu kvaliteeti.

4. Eesti mesinduse ja mesilaste ning mesinike, samuti mee ja teiste mesindussaaduste toodangu kohta ülevaate ja vajaliku riikliku statistilise andmestiku kogumiseks.

5. Registri andmestikku saab kasutada baasina juhul, kui rasketest ilmastikutingimustest põhjustatud meesaagi ikalduse või mesilasperede massilise hukkumise korral kohaldatakse mesilastele riiklikku (ikaldus) toetust.

Kõigi mesilate registreerimise kohustus on tingitud vajadusest luua täielik mesilate andmekogu eesmärgiga tõhustada järelevalvet mesilastaudide tõrjel ja kaitsta mesilasi taimekaitsevahendite kasutamisest lähtuvate ohtude eest.

Täpne mesila asukoht ning mesiniku sidevahendite andmed registris võimaldavad mesilastaudide alast seiret ja on vajalik järelevalvetegevuse koordineerimisel taudide (AHM, EHM, väike tarumardikas, tropilaelaps, noseматоos, jm) levimise puhul. VTA järelevalveametnikud kontrollivad regulaarselt mesindusega turustamise eesmärgil tegutsevaid mesilaid. Oma tarbeks mesilastepidajaid kontrollitakse, kui on põhjust kahtlustada mesilastaudi levikut vastavas piirkonnas. Mesilad registreeritakse samuti nagu teised ehitised, kuid taotlusvormile tehakse lisaks märke mesilaste pidamise kohta ning märgitakse perede arv. Mesila omanik peab olema eelnevalt ka mesila pidajana registrisse kantud.

Mesila andmeid uuendatakse registreeritud mesilasperede arvu osas kord aastas. Iga aasta 15. maiks tuleb teatada registrile mesilasperede arv 1. mai seisuga.

3. Mesilaste haiguste seire 2011.a.

15.02-30.04.2011 tarulangetise uurimine noseматоosi, varroatoosi, akarapidoosi suhtes.

01.05-01.09.2011 kärjeproovide võtmist haudmehaiguste kahtluse puhul samuti meeproovide uurimist Ameerika haudmemädaniku eoste suhtes.

01.05-01.09.2011 monitooring varroalesta esinemise suhtes

01.09-31.12.2011 meeproovide uurimine Ameerika haudmemädaniku eoste suhtes.

Kevadise tarulangetise seire eesmärgid:

1. Selgitada välja järgmiste mesilaste haiguste esinemine:

- Nosematoos tekitaja *Nosema apis*
- Akarapidoos tekitaja *Acarapis woodi*
- Varroatoos tekitaja *Varroa destructor*

2. Koguda andmeid talvitunud mesilasperede tervisliku seisukorra kohta (esinevad haigused).

3. Selgitada välja hukkunud mesilasperede arv (põhjused).

4. Koguda andmeid mesilasperede ravi kohta.

Proovid uuritakse Veterinaar- ja Toidulaboratooriumis. Uurimiskulud maksab Eesti Mesinike Liit Eesti riikliku mesindusprogrammi 2010-2013 raames.

Esimese proovi hind parasitaarhaigused 11,6€, alates teisest hind 4,2€

AHM (haue, mesi, vaha, õietolm) üks proov 13,6€, teine 5,4€

EHM (haue, mesi, vaha, õietolm) üks proov 21,4€, teine 5,3€

Tarulangetise proovivõtu juhised:

Proovid tuleb võtta võimalusel kohe peale puhastuslendu või esimesel läbivaatlusel.

Eraldi proovid tuleb võtta haiguse kahtlusel või hukkunud peredelt. Võetud proovid tuleb identifitseerida ja lisada kaaskiri. Seire korral sama tervishoiu staatusega mesilast või mesilagrupist võtta üks koondproov. Koondproov peab sisaldama hukkunud mesilasi ja tarulangetist kokku 100ml (pool teeklaasi).

Proovide saatmine.

Proovid kogutakse EML

Aadress: J.Vilmsi 53 G, 10147 Tallinn Telefonid: 52 93 589, 51 68 070

Soovitus oleks koguda ühe piirkonna proovid ja saata üheskoos!

26. Märts 2011.a. üldkoosolek VTA-s, kus tehakse vahekokkuvõtted uuringutest.

Proovi kaaskirjal märgitavad andmed:

Mesila regist. Nr PRIA-s

Mesila asukoht (küla täpsusega)

Mesiniku andmed (kontaktandmed, tel, e-mail)-võimaldab koheselt saadetavat vastust

Andmed proovivõtu kohta

1. Talvituma pandud mesilasperede arv sügisel
2. Talvitunud perede arv kevadel
3. Haigete perede arv
4. Hukkunud perede arv (võimalik hukkumise põhjus?)
5. Haiguse kahtlusel kliinilised tunnused
6. Teostatud ravi 2010

Proovivõtu kuupäev

Proovi nr ja mesilaspere nr, kust proov võeti

Proovivõtja kinnitus (allkiri)

4. Kokkuvõtteks põhilised soovitused haiguste ennetamiseks!

1. Head hügieeni tavad
  - a) väldi tabandunud nõrga pere ühendamist tugevaga
  - b) Välti teistest mesilatest pärit perede toomist
  - c) Mesilas kasutatava inventari puhtus ja deso
2. Stressi vähendamine mesilas, mesilasperes
  - a) Varroalesta kontroll
  - b) Nosematoosi kontroll
  - c) Bakteriaalsete nakkuste tõrje (AHM, EHM)
5. Taga mesilastele piisav korje